

TIMBRO

Vinner populisterna Europaparlamentsvalet?

OM FÖRUTSÄTTNINGARNA FÖR EXTREMA OCH
POPULISTISKA PARTIER ATT PÅVERKA I EUROPAPOLITIKEN

Andreas Johansson Heinö

TIMBRO • Mars 2014

Om författaren

ANDREAS JOHANSSON HEINÖ är fil dr i statsvetenskap
och verksam som forskare vid Göteborgs Universitet och
Senior Fellow vid Timbro.

© Författaren och Timbro 2014

ISBN: 978-91-87709-14-2

www.timbro.se

info@timbro.se

Innehåll

Inledning · 4

Definitioner · 7

Populister och extremister i Europaparlamentet 1979–2014 · 9

Vad händer 2014? · 14

VÄNSTEREXTREMISTER OCH VÄNSTERPOPULISTER · 15

HÖGERPOPULISTER · 18

HÖGEREXTREMISTER · 22

Ett parlament med fler populister · 25

Hur bör hotet från populismen bemötas? · 28

Referenser · 32

Inledning

Ännu återstår ett par månader till Europaparlamentsvalet. Valrörelsen i Sverige kommer precis som i de övriga 27 medlemsländerna inte rulla igång på allvar förrän i slutet av april. Men valrörelsens ledmotiv har varit bestämt åtminstone sedan den 13 november 2013. Det var då som Geert Wilders, partiledare för det nederländska Frihetspartiet (PVV), och Marine Le Pen, partiledare för franska Front National, vid en presskonferens i Haag berättade att de hade kommit överens om att samarbeta för att, som de uttryckte det, ”bekämpa monstret i Bryssel”.

Sedan dess har ramberättelsen för valet varit klar: Populisterna är på väg att ta över Europaparlamentet. ”Många befارar att Europaparlamentet riskerar att tas över av högerpopulister efter valen i maj”, skrev Federico Finchelstein i en op-ed i New York Times under rubriken ”Is Fascism returning to Europe”.¹ Den brittiske författaren och migrationsexperten Philippe Legrain hävdade i Svenska Dagbladet att ”extremhögern till och med [kan] visa sig bli den största enskilda partigruppen i nästa EU-parlament”.² I en uppmärksam artikel i The Guardian hävdade den amerikanske statsvetaren Jan-Werner Mueller att populisterna riskerar skapa en europeisk ”gridlock” på samma sätt som Tea Party-rörelsen lyckades paralysera den amerikanska kongressen.³ I Sverige har de flesta större dagstidningarna redan haft dubbeluppslag med grafik som visar hur nationalister, populisterna och extremister växer i popularitet över hela Europa.⁴

Det ska med en gång understrykas att det finns mycket att oroas över i utvecklingen av europeisk politik. I takt med att Europaparlamentet har blivit en allt viktigare maktfaktor i europeisk demokrati, inte minst genom Lissabonfördraget, har medborgarnas förtroende för EU i allmänhet liksom intresset för EP-valet minskat. Sedan 2000-talets början har motståndet mot EU ökat påtagligt, enligt upprepade mätningar från Eurobarometer.⁵ Valdeltagandet har sjunkit i samtliga åtta val som hållits till EU-parlamentet, från 62 procent i genomsnitt 1979 till 43 procent 2009.

Samtidigt tyder opinionsmätningar inför 2014 års val på att vi går mot ett i många avseenden kraftigt förändrat Europaparlament. Det är sannolikt att det sammanlagda stödet för invandrings- och EU-fientliga populisterna och extremister – de flesta på högerkanten, en del på vänsterkanten – kommer att bli högre än någonsin. Det Europaparlament

1 Finchelstein (2013).

2 Legrain (2013).

3 Mueller (2013).

4 Se till exempel: Europa svänger åt höger, Sydsvenskan, 2013-10-27, Högerextrema på frammarsch i EU, Dagens Nyheter, 2014-01-07, Populister på frammarsch i Europa, Svenska Dagbladet, 2014-03-02.

5 Public Opinion in the European Union (2013).

< <http://blogs.lse.ac.uk/europpblog/2013/07/08/rising-eurocepticism-is-positively-linked-to-increased-support-for-radical-right-wing-parties/> >.

som samlas i sommar kommer ha ett svagare folkligt mandat för fortsatt europeisk integration än någonsin tidigare.

Syftet med den här rapporten är tudelat. För det första vill jag ge ett underlag till diskussionen om hotet från populismen och extremismen. Hur starkt kan stödet för de populistiska respektive extrema partierna egentligen bli? Vilket inflytande kan dessa partier utöva i Bryssel under kommande mandatperiod?

För det andra vill jag ge rekommendationer till valrörelsens aktörer gällande hur populisterna och extremisterna bör bemötas. Hur minskar vi risken för att EU-parlamentet kommer att präglas av ökad nationalism, invandrings- och EU-fientlighet? Populister har kommit och gått i flera europeiska parlament de senaste årtiondena, och forskningen erbjuder därför en del tydliga lärdomar. Numera vet vi en hel del om vad som gynnar respektive missgynnar populistiska partier.

Rapporten visar för det första att det inte råder någon tvekan om att populistiska partier kommer få ett ökat väljarstöd i maj. Det är också sannolikt, om än ingalunda givet, att Wilders och Le Pen kommer att lyckas etablera en gemensam partigrupp i Europaparlamentet. Samtidigt talar allt för att en sådan grupp, förutsatt att den kommer till stånd, skulle utmärka sig i parlamentet som en liten grupp med stora inre motsättningar och få möjligheter att bilda allianser med andra grupper. Allt detta talar för att möjligheterna till reellt politiskt inflytande för Wilders, Le Pen och deras anhängare är små.

Däremot finns flera mer långsiktiga risker med ett ökat uppsving för populistiska partier. Främst gäller detta i den mån deras framgångar påverkar agendan i europeisk politisk debatt. Detta kommer sannolikt att leda till en ökad polarisering. Vi ser redan nu tendenser till hur etablerade partier styr sin egen politik i en mer populistiskt EU- och invandringskritisk riktning.

Vad kan de etablerade partierna göra för att förhindra eller begränsa en sådan negativ utveckling? I Sverige är dessvärre de etablerade partierna på väg in i valrörelsen med goda intentioner men dåliga idéer. Avståndstaganden från populism och extremism är naturligtvis enbart av godo. Men samtidigt är de etablerade partierna på väg att begå flera välkända misstag: De gör populistiska partier till huvudmotståndare, de gör populisternas frågor till centrala teman i valrörelsen och de tonar ner skillnaderna mellan vänster och höger. Allt detta vet vi tenderar att gynna just populistiska partier. Ett kampanjbudskap som uteslutande handlar om att bekämpa dessa rörelser riskerar att resultera i självuppfyllande domedagsprofetior.

Det finns en alternativ väg. Rapporten utmynnar i fyra rekommendationer för hur populismen bör bekämpas av dem som vill försvara europeisk integration, fri rörlighet och fri marknad:

1. *Prioritera EP-valet.* Kom ihåg att det handlar om att mobilisera de egna väljarna, inte Sverigedemokraternas.
2. *Erbjud väljarna alternativ och argument.* Undvik vulgär euroskepticism, utan lyft fram och debattera sakligt de skillnader som de facto finns vad gäller synen på EU:s framtida utveckling.
3. *Upprätthåll skillnaden mellan vänster och höger.* EU-politiken kretsar i praktiken mest kring ekonomi, låt detta avspeglas i valrörelsen. Visa att populisterna saknar svar på hur den ekonomiska krisen ska hanteras.
4. *Håll ögonen på det verkliga hotet.* Faran är inte de som förespråkar en dålig politik utan de som genomför den. Fri rörlighet ifrågasätts numera inte bara av populisterna utan av en växande del av den europeiska vänstern. Låt den vara borgerlighetens huvudmotståndare i valet.

Definitioner

Inledningsvis behöver några begrepp definieras. Med *populistiska* partier avses de partier som primärt använder sig av en ”vi mot dom”-retorik, i det här fallet huvudsakligen genom att ställa ”dom i Bryssel” mot ”folket”.⁶ Många populisterna hör hemma till höger, men det finns också center- och vänsterpopulism.⁷ Exempel på höger-, center- och vänsterpopulism är United Kingdom Independence Party (UKIP), Beppe Grillos Movimento 5 Stelle, respektive delar av den grekiska vänsterkoalitionen Syriza.

Med *extremistiska* partier avses partier som på ideologiska grunder avvisar fundamenten i den representativa demokratin och det europeiska samarbetet. Även om fokus för den aktuella EU-debatten är på högerpopulism är det värt att påminna om att Europaparlamentet sedan lång tid tillbaka rymmer såväl kommunister som fascister, som exempelvis det grekiska kommunistpartiet KKE och bulgariska fascistpartiet Ataka. En skillnad mellan samtida parlamentarisk vänster- och högerextremism, vilken motiverar ett särskilt fokus på högerextremismen, är att högerextrema partier i betydligt högre utsträckning också har förgreningar i utomparlamentariska våldsbejakande rörelser.

Gränsdragningen mellan populism och extremism är sällan okomplicerad. Den försvaras ytterligare av att många partier befinner sig i rörelse. I synnerhet har många partier som tidigare unisont beskrevs som högerextrema under det senaste decenniet rört sig i riktning bort från extremism. I vilken utsträckning de har lyckats är oberoende bedömare sällan eniga om. Front National är ett tydligt exempel på en sådan oenighet, liksom Sverigedemokraterna. I den här rapporten har jag valt att utgå från de klassificeringar som är vanligast förekommande i samtida akademisk partiforskning och europeisk medierapportering, vilka i praktiken sammanfaller i de allra flesta fall.

Ett tredje begrepp som jag ofta använder i rapporten är nationalism. Med *nationalistiska* partier avses alla partier som har nationalismen som primär ideologi och/eller använder sig av en nationalistisk retorik som primärt budskap. En del nationalistiska partier är populistiska medan andra är extremister. Dessa kategorier överlappar ibland men inte alltid.

Bortsett från att det alltid bör vara en rimlig ambition att vara så konkret som möjligt när man slänger sig med begrepp som ”hotet från populismen”, saknar kategoriseringen av enskilda partier egenvärde i denna rapport. Detta är inte en text som avser att gå på djupet och analysera något enskilt parti. Fokus är istället på förutsättningarna för

6 Mudde (2007). Jfr Pelinka (2013).

7 Rydgren (2007), sid 242, påpekar att det inom forskningen saknas enighet gällande grundläggande definitioner, samtidigt som det mer eller mindre råder konsensus gällande vilka partier som ska inkluderas i den högerpopulistiska partifamiljen. Jfr Zaslove (2008) som framhåller samsynen inom forskningen.

samarbete i Europaparlamentet. Däremot är det viktigt att ibland kunna identifiera centrala skillnader, på samma sätt som det ibland är viktigt att se till det gemensamma.

Rapporten är avgränsad med ambitionen att täcka in samtliga populistiska och extremistiska partier som har möjlighet att vinna representation i Europaparlamentet 2014. Det som skiljer ut både populisterna och extremisterna från alla andra partier i Bryssel är ju att de helt avvisar grunderna för EU-projektet och mobiliserar väljare kring en starkt radikal EU-kritisk linje. Det som samtidigt gör det viktigt att framhäva skillnaderna mellan dem är att dessa är avgörande för i vilken grad dessa partier kan förväntas samarbeta. Skillnaden mellan vänster- och högerextremister är naturligtvis uppenbar, men skillnaden mellan populism och extremism ska heller inte underskattas.

Populister och extremister i Europaparlamentet 1979–2014

Valen i maj är de åttonde där Europaparlamentets ledamöter utses direkt av väljarna. Det parlament som invigdes redan 1958 (men först 1962 gavs namnet Europeiska parlamentet) var från början tänkt att fylla enbart en rådgivande funktion. När parlamentet på 1970-talet fick ökat inflytande över EG:s budget väcktes också tanken att låta dess ledamöter utses i direkta val. År 1979 genomfördes de första valen och under de följande decennierna har parlamentet gradvis fått ökat inflytande. I och med Lissabonfördraget, som trädde i kraft 2009, har Europaparlamentet i princip likvärdig makt med Europeiska rådet och fullt inflytande över EU:s gemensamma budget.

Europaparlamentet har redan från börjat varit ideologiskt uppdelat. I Strasbourg och Bryssel är parlamentarikerna placerade efter partitillhörighet, inte nationalitet. Hela det parlamentariska arbetet är också starkt präglad av partigrupperna och röstsammanhållningen är jämförelsevis hög, i synnerhet inom de mer etablerade grupperna.

En sak som skiljer Europaparlamentet från den svenska riksdagen är att partier kommer och går i mycket större utsträckning, samt att partigrupper bildas och nybildas. Det gör stundtals partipolitiken på EU-nivå mycket svåröverskådlig. Det är heller inte alltid givet för en väljare vilket parti som ingår i vilken partigrupp, och tillsammans med vem. En genomgång, som definitionsmässigt innehåller många partinamn och -förkortningar, är därför nödvändig.

Alla parlament sedan 1979 har dominerats av två stora partigrupper: en socialistisk/socialdemokratisk (i dag under namnet Progressiva förbundet av socialister och demokrater i Europa, S&D) och en kristdemokratisk (Europeiska folkpartiet, EPP). Under 1980- och 1990-talen var socialdemokraterna störst, men sedan 1999 har EPP haft flest mandat. De har dock aldrig haft ensam majoritet, utan ofta bildat majoriteter antingen tillsammans med de liberala och gröna grupperna, som tillsammans utgör vad som i praktiken är mitten i europeisk politik, eller tillsammans med varandra, i så kallade stora koalitioner. Överlag präglas arbetet i parlamentet mycket av kompromisser, dels inom partigrupperna, dels mellan dem.

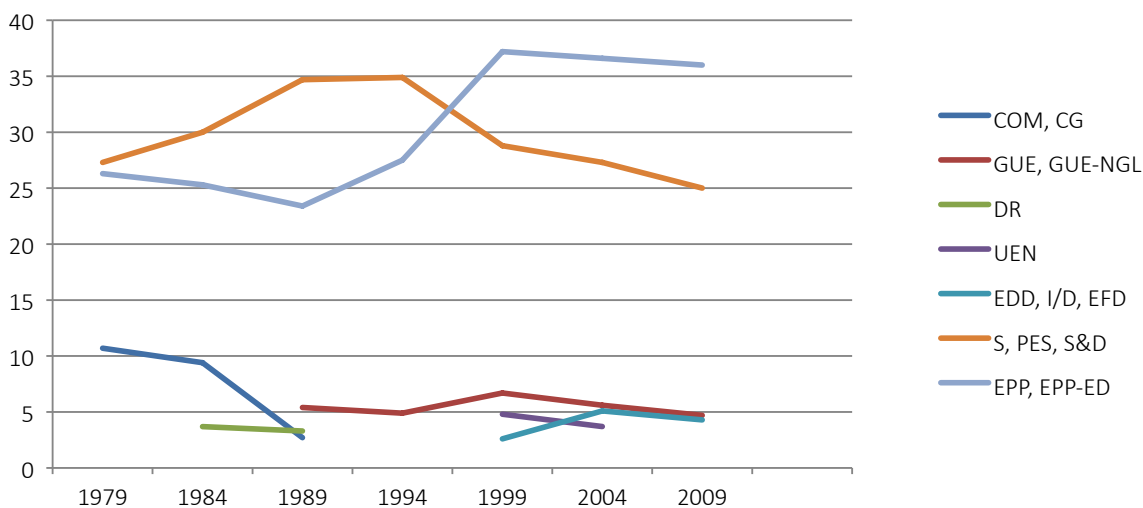
Vid sidan av de stora grupperna har det också alltid funnits ytterlighetsalternativ. Till vänster om socialdemokraterna har det sedan 1979 funnits en grupp för den radikala vänstern. Redan 1972 bildades gruppen COM (Gruppen för kommunister och allierade) som då bestod av franska och italienska kommunister. Denna grupp vann 44 mandat 1979 och 41 mandat 1984. Efter valet 1989 splittrades gruppen. De så kallade eurokommunisterna från Spanien, Italien och Grekland bildade en egen grupp som fick namnet GUE (Gruppen för den förenade europeiska vänstern) medan de alltjämt Moskvatrogna kommunister-

na från Frankrike, Grekland och Portugal bildade gruppen CG (Enhetsvänstern).

År 1994 enades återigen ytterkantsvänstern i GUE som 1995, sedan EU utvidgats till Sverige och Finland, ombildades till GUE/NGL, där NGL står för Nordisk grön vänster. I NGL ingick svenska och finska Vänsterpartiet liksom danska Socialistisk Folkeparti. Denna grupp har fortsatt under samma namn fram till i dag. Det är en jämförelsevis löst sammanhållen grupp – sedan 1994 markeras i gruppnamnet att gruppen är konfederal, det vill säga att makten ligger hos de nationella partierna – som rymmer en stark spänning mellan de partier som valt den reformistiska och demokratiska vägen och de som fortfarande står fast vid kommunismen och förespråkar revolution. Delvis som en följd av detta har såväl finska vänstern som Socialistisk Folkeparti bytt till den Gröna gruppen i EU-parlamentet, medan svenska Vänsterpartiet fortfarande är kvar, liksom danska Enhedslisten.

Trots uppenbara olikheter, och trots att denna grupp är svagare sammanhållen än de andra grupperna i parlamentet, är det ändå slående hur den radikala vänstern i Europapolitiken över tid har präglats av enighet. De demokratiska socialisterna har framgångsrikt absorberat den mer radikala minoriteten och det finns i praktiken ingen vänster representerad i Europaparlamentet som är så radikal att den inte ryms inom GUE-NGL. Spänningarna på ytterkanten är dessutom sällan uppmärksammade och de demokratiska socialistpartiernas organiserade samarbeten med sina mer extrema gruppkamrater skapar sällan rubriker.

Figur 1: De extrema och populistiska partigruppernas storlek i EP, 1979–2009.

Kommentar: Procentuell andel av mandaten i Europaparlamentet för respektive partigrupp. COM = Kommunisters och allierades grupp, 1979–89; CG = Enhetsvänstern, 1989–94; GUE = Gruppen för den förenade europeiska vänstern, 1989–94; Konfederala gruppen för den förenade europeiska vänstern 1994–95; GUE-NGL = Konfederala gruppen för den förenade europeiska vänstern/Nordisk grön vänster, 1995–2014; DR = Den europeiska högern, 1984–94; UEN = Unionen för nationernas Europa, 1999–2009; EDD = Demokratiernas och mångfaldernas Europa, 1999–2004; I/D = Självständighet/Demokrati, 2004–09; EFD = Europa för frihet och demokrati, 2009–. Som jämförelsepunkter inkluderas även de två största grupperna: S = Socialistiska gruppen, 1979–93; PES = Europeiska socialistiska gruppen, 1993–2009; S&D = Progressiva förbundet av socialister och demokrater i Europaparlamentet, 2009–14; EPP = Europeiska folkpartiets grupp, 1979–1999, 2009–; EPP-ED = Gruppen för europeiska folkpartiet och Europademokraterna, 1999–2009.

Större svårigheter har den radikala högern haft att enas. I det första parlamentet som valdes 1979 vann högerpopulister eller högerextremister inga mandat. Det dröjde till 1984 innan de nationalistiska partierna fick sitt europeiska genombrott. Franska Front National, som bildades redan 1972 men ännu saknade representation i den franska nationalförsamlingen, lyckades då nå 11 procent i sitt första stora nationella genombrott vilket ledde till 10 mandat i Europaparlamentet. Till sammans med det italienska nyfascistiska partiet MSI samt en enskild grekisk fascist kunde därför Jean-Marie Le Pen bilda den första högerextrema gruppen i Europaparlamentet: Gruppen för den europeiska högern (DR).

DR överlevde två mandatperioder. Efter framgångar i de franska parlamentsvalen 1986 upprepade Front National tre år senare sitt valresultat från 1984 och vann ånyo tio EP-mandat. Men i stället för italienska och grekiska fascister blev det nu tyskar och flamländare som Le Pen fick samarbeta med. Det tyska högerextrema Republikanska partiet vann sex mandat samtidigt som flamländska Vlaams Blok (VB) fick ett enskilt mandat (detta var fortfarande två år innan VB fick sitt nationella genombrott i Belgien). När Le Pen följaktligen inledde ett samarbete med Republikanerna valde de italienska fascisterna att lämna och hellre stå grupplösa under mandatperioden 1989–94.

Det går i efterhand inte att peka på några konkreta resultat av DR:s närvaro i parlamentet. Det var ett explicit ”tekniskt” samarbete, utan ambitioner att utveckla någon gemensam agenda. Snarare var gruppen en plattform för Jean-Marie Le Pen (ledamot i EP utan avbrott sedan 1984) som till följd av valsyste­met i franska parlamentsval saknat nationell plattform i Frankrike, med undantag för 1986–88. Efter valet 1994 upplöstes DR för att aldrig återuppstå. De högerextrema partier som omvaldes 1994 – Front National, MSI och VB – förblev därför grupplösa. Trots växande opinionsframgångar för nationalistiska, högerpopulistiska och högerextrema partier under hela 1990-talet, både på europeisk och på nationell nivå, skulle det nu dröja innan Le Pen gjorde ett nytt försök att enas.

I valet 1999 gick Front National kraftigt tillbaka och vann endast fem mandat. Däremot uppstod nu två nya partigrupper med inslag av nationalism, populism och främlingsfientlighet. Dels bildades AEN (Unionen för nationernas Europa). Här ingick en brokig skara av partier: irländska Fianna Fail, Dansk Folkeparti och så Alleanza Nazionale (AN), efterföljarna till MSI, som under ledning av Gianfranco Fini gick samman med konservativa delar av det efter korruptionsskandalerna splittrade Kristdemokratiska partiet och därigenom påbörjade en resa från neofascism till socialkonservatism.

Den andra gruppen som bildades var euroskeptiska Gruppen för demokratiernas och mångfaldens Europa (EDD), där brittiska United Kingdom Independence Party (UKIP) och danska Junilistan samsades med bland annat franska euroskeptiker och nederländska evangelika-

ler. Även om UKIP inte var främmande för en främlingsfientlig retorik var det primärt motståndet mot EU som enade partierna i denna grupp.

Valet 2004 innebar en framgång för euroskeptiska partier och möjliggjorde att båda dessa två grupper kunde fortsätta. EDD döptes dock om till Självständighet/Demokrati (I/D) och hit anslöt sig nu bland andra svenska Junilistan tillsammans med italienska Lega Nord och det ultrakonservativa Polska Familjeförbundet. Det blev dock snabbt konflikter inom denna grupp som ledde till såväl avhopp som uteslutningar. Efter några år hade både polackerna och italienarna lämnat gruppen, liksom flera brittiska ledamöter. Under tiden fortsatte Dansk Folkeparti i UEN tillsammans med bland annat det nationalkonservativa lettiska partiet Fäderneslandet och friheten.

De verkligt radikala nationalistpartierna stod däremot fortfarande utan grupp. Det fanns helt enkelt för få ledamöter från för få länder för att en grupp av högerextrema skulle kunna realiseras. När så EU 2007 utvidgades till Rumänien och Bulgarien och parlamentet fick nya ledamöter – varav fem ultranationalister från Storumänska partiet (PRM) och tre från bulgariska Ataka – väcktes hoppet hos Le Pen, alltjämt ledare för Front National, om en nystart. I januari 2007 bildades således gruppen Identitet, tradition, suveränitet (ITS), bestående av sju ledamöter från Front National samt företrädare för PRM, Ataka, belgiska Vlaams Belang (VB, efterträdare till Vlaams Blok), österrikiska Frihetspartiet (FPÖ) och så några enstaka italienare, inklusive Benito Mussolinis barnbarn, Alessandra Mussolini. Mussolini kom att bli denna grupps öde. Efter ett uppmärksammat mord i Italien, där en rumänsk invandrare stod misstänkt, kommenterade Mussolini att lagbrott hade blivit ”en livsstil för rumänerna. Men det handlar inte om småbrott utan om förskräckliga brott, sådana som ger en gåshud”.⁸

Detta fick de rumänska ultranationalisterna att kräva att Mussolini lämnade gruppen, och när så inte skedde hoppade de själva i stället av vilket innebar att det saknades tillräckligt med ledamöter för att gruppen skulle kunna existera. Mindre än ett år efter bildandet tog alltså det andra försöket att bilda en radikal högernationalistisk grupp i Europaparlamentet slut. Något inflytande hann aldrig ITS utöva. Inte minst till följd av att deras deltagande i kommittéer effektivt, men kanske inte helt i enlighet med reglementet, blockerades av de andra parti-grupperna.

Efter 2009 års val förändrades spelplanen något. UEN upplöstes när de största partierna lämnade gruppen. Fienna Fail gick in i den liberala gruppen och italienska AN sökte medlemskap i EPP. Samtidigt gick de lettiska nationalisterna samman med brittiska Tories i den nystartade euroskeptiska konservativa gruppen ECR (Europeiska konservativa och reformister).

Även I/D upplöstes. Alltför många hade lämnat gruppen och när

8 Cat fight on the far right: Mussolini's Romania-comments split extremist groups. *Der Spiegel*, 2007-11-09.

endast UKIP gjorde ett riktigt bra valresultat saknades tillräckligt med ledamöter för att gruppen skulle kunna fortsätta.

Ur spillrorna av dessa två grupper uppstod i stället en helt ny: Frihet och demokrati i Europa (EFD). Ledande partier i denna grupp blev nu italienska Lega Nord och brittiska UKIP. Dansk Folkeparti anslöt sig också, liksom Sannfinländarna, det slovakiska nationalistpartiet SNS, det konservativa litauiska partiet Ordning och rättvisa (TT) och de grekiska nationalisterna LAOS. Gemensamt för medlemmarna i denna grupp är en stark euroskepticism, men varken gruppen eller något enskilt parti driver frågan om utträde ur EU. EPD-gruppen har också varit vaksam mot associationer med högerextremism. Ett exempel är att gruppens partimajoritet flera gånger har avvisat österrikiska FPÖ från att få medlemskap i gruppen.

Denna grupp har inte utmärkt sig särskilt mycket i parlamentet. Populismexperten Marley Morris summerar gruppens inflytande enligt följande i en färsk rapport:

the populist radical right has little impact on policy and substantive issues in the European Parliament. When compared to the other political groups, its MEPs participate less often, write fewer reports and opinions, and are less successful at pushing through amendments and winning votes. They rarely hold the balance of power and so have little 'blackmail power' to offer the other political groups votes in exchange for advancing their policy interests.⁹

Bland de partilösa i parlamentet efter 2009 finns alltjämt Front National som 2009 gjorde sitt sämsta EP-val någonsin vilket endast gav tre blygsamma mandat. Däremot har tillvaron bland de grupplösa blivit något mindre ensam: Här finns numera en handfull högerextremister och högerpopulister från Belgien, Nederländerna, Österrike, Rumänien, Bulgarien och Ungern. En del av dessa har skapat tidningsrubriker, till exempel Krisztina Morvai från ungerska Jobbik som väckt uppmärksamhet genom en serie antisemitiska uttalanden, och Dumitru Zamfirescu från rumänska PRM som kallas The Yes Man eftersom han inte röstat emot ett enda förslag i Europaparlamentet, oavsett innehåll. Men det politiska inflytandet från de grupplösa har varit obefintligt.

Värt att komma ihåg är att det under tidigt 2000-tal fanns liknande farhågor att högerextrema partier skulle komma att etablera sig i Europaparlamentet. Detta var ett dominerande tema inför valet 2004. Stora inrikespolitiska framgångar för exempelvis Storumänska partiet och Polska Familjeförbundet omvandlades snabbt till höga resultat i Europaparlamentsvalen. Men båda dessa partier saknar i dag representation i såväl nationella som europeiska parlament. Utvecklingen från stjärnskott till periferi tog drygt åtta år för båda partierna.

9 Morris (2013).

Vad händer 2014?

Hur stora framgångar för populisterna och extremister är att vänta i valet i maj? Några prognoser har redan publicerats. Brysselbaserade och EU-finansierade tankesmedjan Notre Europe släppte i november 2013 en studie där de räknade med en ökning av antalet ”populister” från omkring 140 mandat i dag till cirka 200 mandat.¹⁰ Statsvetaren Cas Mudde, som hör till dem som är återhållsamma i sina prognoser, skrev i slutet av januari i en uppmärksam artikel att extremhögern väntas vinna omkring 40 mandat, vilket vore en marginell minskning från de 44 mandat man vann 2009. Samtidigt räknar Mudde med en ökning för de ”anti-europeiska populisterna” från 92 mandat till omkring 125.¹¹ The Economist gissade i en artikel i januari att högerextremister och högerpopulister sammanlagt kan få omkring 9 procent, vilket motsvarar ungefär 70 mandat.

Men hur tillförlitliga är prognoser som publiceras så långt före ett val? Några faktorer bör lyftas fram som ökar svårighetsgraden i att förutse utfallet. För det första betraktas Europaparlamentsval som så kallade andraringens val. Det betyder att de värderas lägre av väljarna, jämfört med nationella parlamentsval. Ett konkret uttryck för detta är att valdeltagandet är lägre. Ett annat uttryck är att väljarna tenderar att vara mer rörliga men mindre taktiska. De bestämmer sig senare, är mer benägna att pröva osäkra kort och betraktar i väldigt liten utsträckning valet som en utvärdering av den förda politiken.

Den lägre värderingen märks inte bara i väljarnas beteende utan också genom att partierna själva satsar mindre resurser och kampanjar under kortare tid, genom mediernas mer begränsade bevakning och genom att även opinionsinstituterna gör färre mätningar än inför ett riksdagsval.

En konsekvens av detta är att mobilisering blir en mycket viktig faktor. Ett parti som under de sista veckorna lyckas mobilisera de egna sympatisörerna till vallokalerna har mycket att vinna, vilket gör att överraskningar och snabba omkastningar inte är ovanliga.

Det bör också understrykas att EU-valet inte är ett europeiskt val, utan 28 nationella val. Någon gemensam europeisk valrörelse existerar inte, och de nationella valrörelserna är bara till begränsad del präglade av europeiska frågor. Större betydelse har den inhemska ekonomiska utvecklingen och sittande nationell regerings popularitet.¹² Väljare tenderar att i vanliga fall straffa sittande regering i mellanperiodsval.¹³ Dessutom spelar närheten till andra val roll, vilket såklart varierar mellan länderna. I Belgien hålls i år nationella val samma dag som EP-valet, i Ungern hålls parlamentsval en knapp månad innan och i

¹⁰ What political balance of power in the next European parliament?

¹¹ Rising euroscepticism is positively linked to increased support for radical right-wing parties.

¹² Kousser (2004).

¹³ Hix & Marsh (2007).

Sverige blir i stället EP-valet en sorts generalrepetition inför riksdagsvalet i september.

Med allt detta sagt finns det naturligtvis ändå ett utrymme att ett par månader före EP-valet göra mer eller mindre kvalificerade gissningar om vilket utfall som är att vänta. Två slutsatser tycks det råda konsensus kring i nuläget.

För det första tycks många bedömare vara eniga om att de etablerade partigrupperna kommer att förlora, till förmån för ytterlighetspartierna. Frågan är inte om, utan hur mycket.

För det andra tycks det blåsa vänstervindar i Europa. Socialdemokraterna har en bättre chans än på länge att för första gången sedan 1994 faktiskt bli största grupp i parlamentet. Detta beror inte primärt på att socialdemokraterna går framåt, utan på att de står relativt stabilt medan högern i Europa backar. Detta är i sig delvis ett väntat resultat givet förutsättningarna: Europa har haft en övervägande majoritet högerregeringar under ett antal år. Dessa straffas nu relativt hårt, när väljarna i ett EP-val röstar utifrån missnöje med sittande inhemsk regering, i synnerhet som detta också hänger samman med finansiella kriser och socialt missnöje.

Nedan ska jag utgå ifrån aktuella opinionsmätningar¹⁴ och diskutera förutsättningarna för extrema och populistiska partier i Europaparlamentet under mandatperioden 2014–2019.

VÄNSTEREXTREMISTER OCH VÄNSTERPOPULISTER

Låt oss återigen börja på vänsterkanten. När European Voice släppte en prognos i slutet av februari gjorde de bedömningen att GUE/NGL, det vill säga den grupp som samlar de mest vänsterradikala partierna i parlamentet, skulle kunna bli parlamentets fjärde största grupp, med 67 mandat.¹⁵ I en motsvarande ”poll of polls” i början på mars från Electionista fick GUE/NGL 59 mandat.¹⁶

Den intressanta frågan i det här sammanhanget är emellertid inte GUE/NGL:s absoluta storlek. GUE/NGL består huvudsakligen av icke-revolutionära och demokratiska partier, som exempelvis det svenska Vänsterpartiet. Däremot är det av intresse att se ifall de auktoritära och revolutionära partierna som också ingår i gruppen kan förväntas få ökat stöd och därmed inflytande.

Gränsdragningen är inte helt enkel, men åtta partier inom GUE/NGL framstår som särskilt problematiska. Det är dels de fyra kommunistpartierna från Cypern, Grekland, Portugal och Tjeckien, dels de fyra vänsterkoalitionerna från Frankrike, Grekland, Lettland och Spanien som alla inrymmer kommunistiska partier.

¹⁴ Deadline för mätningar att inkluderas i rapporten är 5 mars 2014.

¹⁵ <<http://blog.electio2014.eu/wp-content/uploads/2014/01/Prediction-summary-table-19-Feb-CORR.pdf>>.

¹⁶ Electionista.com

Tabell 1: Prognos för kommunistiska partier och valallianser med inslag av kommunistiska partier

Parti	Mandat 2009	Prognos 2014
Vänsterfronten, Frankrike	5	8
Syriza, Grekland	1	7 (12)*
Izquierda Unida, Spanien	1	7
KSCM, Tjeckien	4	4
PCP, Portugal	2	4
Saskanas Centrs, Lettland	2	3
KKE, Grekland	2	2
AKEL, Cypern	2	2
Totalt	19	37

Kommentar: Prognosen bygger på siffror från European Voices Pollwatch 2014 (<<http://pollwatch2014.eu>>, uppdaterad senast 19 februari 2014) och från Electionista (<<http://electionista.com>>, uppdaterad 3 mars). I de (få) fall där prognoserna skiljer sig åt har jag valt ett medelvärde.

* Utöver sju mandat i Grekland ställer Syrizas partiledare Alexis Tsipras upp med en lista även i Italien, som väntas vinna omkring fem mandat.

Som framgår av Tabell 1 är det troligt att stödet för dessa partier kommer att öka, framförallt på grund av stora framgångar för de franska och grekiska vänsterallianserna. Däremot förväntas stödet för de övriga kommunistpartierna ligga stilla.

Hur radikala är dessa kommunister? De har gemensamt att de är kommunister till namnet, att de i partiprogrammen bekänner sig till marxism-leninismen och att de använder traditionellt kommunistiska symboler. Däremot har de i praktisk politik ofta visat sig vara synnerligen pragmatiska.

I några av fallen är det emellertid svårt att hitta förmildrande omständigheter. Det grekiska kommunistpartiet KKE har ännu inte gjort upp med arvet från Sovjetunionen och bär stolt hammaren och skäran som partisymbol. I Syriza ingår flera mycket radikala partier, exempelvis maoistiska och alltjämt revolutionära KOE som bröt sig ur KKE 1956, som reaktion mot den ”revisionistiska” avstaliniseringen under Chrusjtjov. Det portugisiska kommunistpartiet PCP valde 1990 att, till skillnad från många andra, stå fast vid leninismen som ideologisk grund. I franska Vänsterfronten ingår det Kommunistiska arbetarpartiet som bildades 1979 med Albanien som inspiration. Detta är partier vars demokratiska trovärdighet är obefintlig.

Flera andra partier är däremot inte särskilt dogmatiska mer än på pappret. Det cypriotiska kommunistpartiet AKEL:s (”Det arbetande folkets progressiva parti”) hyllning till Marx, Engels och Lenin bär läpparnas bekännelse, men de är slående pragmatiska i sin politik och även relativt modesta i sin euroskepticism. Tjeckiska KSCM, som vid

sidan av det moldaviska kommunistpartiet är det enda av de tidigare statsbärande partierna från Östeuropa som inte bytt namn eller grundprinciper sedan murens fall, har ändå gjort en så pass omfattande omsvängning det senaste decenniet att de tjeckiska socialdemokraterna finner det möjligt att samarbeta med dem på lokal och regional nivå. Däremot är det inte längesedan som den tjeckiska senaten tog ställning för ett förbud mot KSCM, med hänvisning till att partiet inte tagit avstånd från politiskt våld. Det lettiska socialistiska partiet, efterföljare till Sovjetunionens kommunistiska parti, är ideologiska kommunister men attraherar väljare främst genom att förespråka ökade politiska rättigheter för den ryska minoriteten i Lettland. De största partierna inom Syriza, liksom inom franska Vänsterfronten, är också snarare att betrakta som radikala socialister än kommunister. Det franska kommunistpartiet (två av Vänsterfrontens fem mandat 2009) som tidigare var Moskvatroget har namnet kvar men tar numera avstånd från Sovjetunionen och har genomfört stora omsvängningar i många sakfrågor, samma gäller för det spanska kommunistpartiet (som innehar det enda av Izquierda Unidas mandat från 2009) som redan på 1970-talet tog steg i demokratisk riktning.

Även om relationen till revolutionen är ambivalent för många av partierna förenas de av en mycket radikal kritik mot kapitalismen, liksom mot EU. Detta är partier som gärna vill se att EU upphör och att kapitalismen avskaffas, men de är sällan tydliga med vad alternativet skulle vara eller hur dessa radikala förändringar skulle gå till. Istället landar det ofta i en ganska vag och allmän kritik mot ”globaliseringen”, ”eliten” och ”storkapitalet”.

Denna mix är inte alltid lätt att kategorisera i termer av extremism eller populism. Syriza rymmer både och, liksom franska Vänsterfronten. KKE är tveklöst vänsterextrema medan KSCM och AKEL numera snarare drar åt det vänsterpopulistiska hållet.

Men dessa skillnader är i sammanhanget av akademisk karaktär. I praktisk politik kommer dessa partier att samarbeta med varandra. Vi vet nämligen av erfarenhet att sammanhållningen inom GUE-NGL är god. Ideologiska skillnader finns, men deras betydelse har underordnats värdet av ett organiserat samarbete. Ökat stöd för de mest radikala partierna innebär därför primärt ett ökat stöd för GUE-NGL totalt sett i parlamentet. Däremot är det inte särskilt sannolikt att framgångarna för Syriza och Vänsterfronten kommer medföra någon radikalisering av GUE-NGL. Framgången inom dessa grupper drivs av partier som inte avviker i någon avgörande bemärkelse från mittfåran inom denna grupp och inget tyder därför på att tyngdpunkten förskjuts. Parallellt med dessa partier går även den demokratiska socialistiska vänstern framåt i många länder, inklusive Spanien och Sverige. Givet de vänstervindar som blåser i Europa, kommer GUE-NGL förmodligen att i en lång rad frågor kunna ingå i center-vänstermajoriteter i Europaparlamentet tillsammans med socialdemokraterna, liberalerna och de gröna.

HÖGERPOPULISTER

På högerkanten har omsättningen av partigrupper varit intensiv. Det är i sig ett uttryck för åtminstone två saker: dels att rubrikerna högerpopulism och högerextremism rymmer en brokig skara partier med ganska stora skillnader, både vad gäller ideologi och retorik, dels att dessa partiers ledare sällan haft särskilt lätt för att samarbeta med varandra.

En konsekvens av detta är att det två månader före nästa parlamentsval fortfarande är osäkert huruvida det kommer bildas en eller två grupper och vilka partier som kommer att ingå i dessa. Sannolikt kommer osäkerheten bestå fram till valet och utfallet är avhängigt dels valresultatet, dels utfallet av de förhandlingar som kommer ske.

En första slutsats kan man förmodligen dra av det aktuella opinionsläget: Styrkeförhållandena kommer förändras genom att de i dag grupplösa partierna vinner ett kraftigt ökat stöd, medan de mindre radikala högerpopulistiska partier som i dag samarbetar inom ramen för EFD (Europa för frihet och demokrati) väntas ligga still i opinionen. År 2009 var brittiska UKIP och italienska Lega Nord de överlägset mest framgångsrika högerpopulistiska partierna. Med 13 respektive 9 mandat vann de sammanlagt nästan hälften av mandaterna för de högerpopulistiska och högerextrema partierna.

Utfallet kommer att bli annorlunda 2014. UKIP väntas visserligen öka ytterligare men största parti kommer förmodligen Nationella fronten att bli. Nationella fronten har dessutom på förhand kommit överens med österrikiska FPÖ, belgiska VB och nederländska PVV om att samarbeta. Ett återkommande rykte är dessutom att Lega Nord, som väntas gå kraftigt bakåt i valet till följd av bland annat korruptions-skandaler, planerar att överge UKIP för att samarbeta med Le Pen och Wilders.

Detta innebär att Le Pens och Wilders allians har ett bra utgångsläge. De 25 mandat som krävs för att bilda en grupp kommer inte utgöra något hinder, Le Pen kommer själv att bidra med de flesta. Där emot krävs ledamöter från minst sju länder. Utöver de fyra partierna som redan är klara väntas alltså Lega Nord utgöra det femte. Då krävs ytterligare två. En naturlig kandidat är det slovakiska nationalistpartiet SNS, som emellertid är ett osäkert kort eftersom det balanserar kring femprocentsspärren i Slovakien (delvis på grund av inhemsk konkurrens från ett än mer radikalt nationalistparti).

En annan kandidat är Sverigedemokraterna. I internationell rapportering framställs SD som en naturlig samarbetspartner och de räknas ofta in i underlaget för denna grupp. Men till de svenska väljarna är SD:s budskap att man tänker vänta och se till efter valet. Vad som händer därefter kan man bara spekulera om, men en möjlighet är att SD inleder ett samarbete på prov och förbehåller sig rätten att förhålla sig med viss distans till somliga av sina partigruppskamrater, enligt

Tabell 2: Prognos för högerpopulistiska partier

Parti	Mandat 2009	Prognos 2014
Nationella fronten, Frankrike	3	20
UKIP, Storbritannien	13	17
PVV, Nederländerna	4	5
FPÖ, Österrike	2	4
Lega Nord, Italien	9	4
Dansk Folkeparti, Danmark	2	3
Sannfinländarna, Finland	1	2
Sverigedemokraterna, Sverige	0	2
TT, Litauen	2	2
VB, Belgien	2	1
SNS, Slovakien	1	1
LAOS, Grekland	2	0
Totalt	41	61

Kommentar: Prognosen bygger på siffror från European Voices Pollwatch 2014 (<<http://pollwatch2014.eu>>, uppdaterad senast 19 februari 2014) och från Electionista (<<http://electionista.com>>, uppdaterad 3 mars). I de (få) fall där prognoserna skiljer sig åt har jag valt ett medelvärde.

den modell som Vänsterpartiet har till de auktoritära partierna i GUE/NGL.

Som alternativ till SNS, Lega Nord och/eller SD kan Marine Le Pen eventuellt välja att förlita sig på enskilda oberoende kandidater från andra länder. En sådan kandidat är Godfrey Bloom, som tidigare representerat UKIP men nu kandiderar som oberoende i sitt valdistrikt, med ambitionen att stödja Le Pen och Wilders. Detta är ett upplägg som är ganska vanskligt. En enskild oberoende kandidat, vars närvaro är avgörande för gruppens fortsatta existens – och därtill kopplade parlamentariska befogenheter, inklusive ekonomiskt stöd – har naturligtvis ett utomordentligt starkt utpressningsläge gentemot sin partigrupp.

Om Le Pen och Wilders lyckas locka över Lega Nord blir det mycket svårt för UKIP att fortsätta leda EPD-gruppen. Ett annat återkommande rykte är att Sannfinländarna, som ofta beskrivs som det minst radikala av dessa partier, tänker närma sig brittiska Tories och istället ingå i den konservativa euroskeptiska gruppen ECR (Europeiska konservativa och reformister). Soini har exempelvis besökt Tories partikongress i Storbritannien.

Frågan är vad UKIP väljer att göra i ett sådant läge. En UKIP-delegation på omkring 15–20 ledamöter blir i sig en av de största enskilda grupperna i hela Europaparlamentet, och var deras röster hamnar är inte oväsentligt. Retoriken från UKIP gentemot Le Pen och Wilders har varit mycket hård, vilket borde försvåra ett sådant närmande. ”Anti-Semitism is so deeply embedded in Front National that it is not reformable, it is not a party that we are going to do business with, period”

hävdade UKIP:s partiledare Nigel Farage så sent som i början av mars i år.¹⁷ Men det finns andra ledamöter i UKIP och många av dem lär inte vara nöjda med att vara grupplösa i Bryssel. Ideologiskt vore inte steget till ECR särskilt långt, men det är samtidigt svårt att se hur UKIP skulle kunna sitta i samma grupp som Tories. Mot den bakgrunden är det inte alls otänkbart att enskilda ledamöter skulle föredra att samarbeta med Le Pen och Wilders, trots relevanta ideologiska skillnader.

Samma svårigheter som UKIP kommer att ställas inför kommer även att drabba Dansk Folkeparti. Dansk Folkeparti anser att Nationella fronten är ett antisemitiskt parti och har rentav varnat Sverigedemokraterna för att samarbeta med Le Pen. De har dessutom haft mycket dåliga relationer med FPÖ. Däremot är Dansk Folkeparti inte alls lika avvisande till Wilders.

Givet att en EAF-grupp, den Europeiska alliansen för frihet, faktiskt kommer till stånd, kan den hålla samman? Hur stor är risken för en splittring likt den som drabbade Jean-Marie Le Pens TIS-grupp 2007? Med tanke på att Geert Wilders och Marine Le Pen investerat så mycket prestige i sin allians är det sannolikt att de är beredda att gå ganska långt för att också hålla ihop den. Incitamenten är dessutom mycket starka. Det här är partier, och personer, som av egen lång erfarenhet vet vilken ökenvandring det är att sitta i Bryssel utan den kanal till inflytande som en grupptillhörighet innebär.

Men kring vad kan dessa partier enas? Den starkaste gemensamma nämnaren är den radikala euroskepticismen. Det var ingen slump att det var just EU som var temat på presskonferensen i november 2013: "Today is the start of the liberation of Europe from the monster of Brussels", som Wilders uttryckte det.¹⁸ Nationalistiska partier i Europa är i dag utan undantag starkt EU-negativa. Grundregeln är att ju mer nationalistiskt ett parti är, desto mer euroskeptiskt är det. EU uppfattas vara ett multinationellt projekt som både innebär och verkar för en uppluckring av de nationella gränserna. Fri rörlighet av arbetskraft och av ekonomiskt och kulturellt kapital går emot grunderna i nationalistisk ideologi varför nationalistiska partier reservationslöst kan och måste motarbeta detta.

EU-kritiken har också varit framgångsrik hos väljarna. En del av framgången för många av de högerpopulistiska partierna på senare år är att de tonat ner främlingsfientligheten och invandringsmotståndet och i stället prioriterat EU-frågan. En studie av statsvetaren Renee L Buhr visar att de radikala högerpartierna förtjänstfullt kunnat mobilisera kring EU-motstånd i två decennier nu. Dels i EP-val, men också i nationella val.¹⁹ Statsvetarna Lubbers och Scheepers har i en annan studie visat att euroskepticism är den tredje viktigaste faktorn, efter

17 Immigration will dominate European elections, says Farage. *The Irish Times*, 2014-03-01.

18 This Monster called Europe. *The Economist*, 2013-11-16.

19 Buhr (2012). Se även Grabow & Hartleb (2013).

rädsla för etniska motsättningar och politisk misstro, bakom väljarstödet för högerradikala partier.²⁰

Det finns dock ett antal uppenbara hot mot sammanhållningen. För det första de ideologiska och sakpolitiska skillnaderna. Bortom EU-frågan är det inte jättemycket som förenar dessa partier. Det är tydligt bara genom den redan existerande högerpopulistiska gruppen i Europaparlamentet som utmärker sig genom att ha lägre sammanhållning i voteringarna än de andra partigrupperna.

Partierna delar alla en invandringskritisk och nationalistisk retorik. Men den betyder olika saker i olika länder. Wilders invandringskritik är starkt islamofobisk, vilket inte är utmärkande för Nationella fronten. Tvärtom, Marine Le Pen har uttryckligen tagit avstånd från Wilders idé att islam är inkompatibelt med Europa.²¹ Trovärdigheten går naturligtvis att ifrågasätta men det är en del i en strategi att attrahera även muslimska väljare, vilket det finns tecken på att Marine Le Pen har lyckats med.

Nationella fronten bär däremot ett tungt antisemitiskt arv som inte uppskattas av Israel-vännen Wilders och överlag inte går hem hos invandringskritiker i till exempel Nederländerna, Storbritannien eller Skandinavien.

I frågor som inte rör nationell identitet eller invandring är skillnaderna mellan partierna ännu större. Wilders PVV är ett marknadsliberalt parti medan Nationella fronten är protektionistiskt och står till vänster i ekonomiska frågor. Wilders tar avstånd från socialkonservatism och är uttalad anhängare av hbt-rättigheter, medan flertalet av de nationalistiska partierna i Europa är starkt social- och moralkonservativa i värdefrågor.

Ett annat uppenbart hot är styrkebalansen inom gruppen. En EAF-grupp kommer att domineras totalt av Nationella fronten, som ensamma lär bära upp mellan hälften och tre fjärdedelar av mandatet (lite beroende på hur många partier som kommer att ingå). Så mycket har inget enskilt parti dominerat någon partigrupp i Europaparlamentets historia. I vilken utsträckning kommer Marine Le Pen låta de mindre partierna få inflytande över partigruppens ställningstaganden? Hur länge kan holländare, österrikare och belgare acceptera att bli överkörda av de franska nationalisterna?

Förutsatt att EAF-gruppen både bildas och hålls samman, vilket inflytande kan den utöva? En nyligen publicerad rapport från MHP Public Affairs, som argumenterar för att bildandet av en EAF-grupp är sannolikt och att den rentav kommer att inkludera UKIP, landar likväl i slutsatsen att inflytandet blir begränsat. Eller som det uttrycks i rapporten:

²⁰ Lubbers & Scheepers (2007), sid 71–92.

²¹ French Far-Right Leader aims for E.U. Parliament. *The New York Times*, 2014-01-10.

*Borderline irrelevant. They have no intention of involving themselves sufficiently in policy making to make any fundamental difference to the legislative process.*²²

En liknande bedömning gör Thomas Klau, chef vid European Council of Foreign Relations:

*It will be extremely unlikely that they will build anything like a sufficiently cohesive, sufficiently effective transnational political force to mount an efficient political operation in the European Parliament, beyond activities that are essentially of a rhetorical or disruptive nature.*²³

Till skillnad från GUE/NGL är det inte heller sannolikt att en EAF-grupp kommer att kunna ingå som underlag i breda center-högermajoriteter i parlamentet. Givetvis kan gruppen rösta efter egen övertygelse och ibland råka bli en del av en sådan majoritet. Men stigmat för kristdemokrater och konservativa att samarbeta med högerpopulister är starkare än stigmat för socialdemokrater som samarbetar med vänsterpopulister och även vänsterextremister. EAF-gruppen kan åtminstone kortsiktigt inte förvänta sig att bli en vanlig förhandlingspart.

HÖGEREXTREMISTER

Då återstår de riktigt extrema partierna som få andra vill samarbeta med. Ungerska Jobbik gjorde succé 2009 och vann tre mandat, vilket banade väg för en stor framgång i parlamentsvalet i Ungern 2010. För närvarande ligger Jobbik något lägre i opinionsmätningarna och det är möjligt att de kommer tappa ett mandat. Även bulgariska Ataka, som suttit i Europaparlamentet sedan 2007, har förlorat stöd och riskerar att åka ur parlamentet. I så fall skulle de göra sällskap med Storumännska partiet, PRM, som efter att ha haft stora framgångar i början av 2000-talet nu är mer eller mindre uträknade. Däremot kommer nynazistiska grekiska Gyllene gryning, som har stöd av ungefär tio procent i de grekiska opinionsmätningarna, att röstas in och vinna mandat.

Utsikterna för dessa partier att ingå i en partigrupp är i det närmaste obefintliga. De är för få för att kunna bilda en egen grupp och de är för extrema för att välkomnas in i någon annan grupp. För ett antal år sedan fanns ett utomparlamentariskt samarbete mellan Nationella Fronten, Jobbik och British National Party (vars väljarstöd nästan helt har försvunnit) som kallades Alliansen för nationella europeiska rörelser. Här ingick även svenska Nationaldemokraterna, liksom enskilda medlemmar från Ataka, Vlaams Blok, samt (med observatörsstatus)

22 The rise of euro-skeptic right wing parties and the 2014 European parliamentary elections (2014).

23 <<http://www.irishtimes.com/news/world/europe/wilders-seeks-to-form-pan-european-alliance-of-right-wing-parties-1.1505216>>.

Tabell 3: Prognos för högerextrema partier

Parti	Mandat 2009	Prognos 2014
Jobbik, Ungern	3	3
Gyllne gryning, Grekland	0	3
LSNS, Slovakien	–	0
NPD, Tyskland	0	1
PRM, Rumänien	3	0
Ataka, Bulgarien	2	0
BNP, Storbritannien	2	0
Totalt	10	7

Kommentar: Prognosen bygger på siffror från *European Voices Pollwatch 2014* (<<http://pollwatch2014.eu>>, uppdaterad senast 19 februari 2014) och från *Electionista* (<<http://electionista.com>>, uppdaterad 3 mars). I de (få) fall där prognoserna skiljer sig åt har jag valt ett medelvärde.

ukrainska nynazistiska Svoboda. Ännu tidigare fanns en föregångare till detta som kallades Euronat, där Sverigedemokraterna periodvis var medlemmar, men inte heller denna organisation fick någon framgång.

Nationella fronten har efter samarbetet 2007 brutit banden med dessa partier och för Marine Le Pen är det förmodligen helt uteslutet att återuppta något sådant samarbete. Dels skulle man riskera att alie-nera nya väljare i Frankrike, dels skulle man riskera att förlora legitimitet hos de nya samarbetspartners man skaffat.

Nu är det ingalunda självklart var gränsen mellan högerpopulism och högerextremism ska dras. Olika källor gör olika bedömningar. Av de partier jag placerat i kategorin högerpopulism skulle somliga lyfta ut åtminstone Nationella fronten och Vlaams Belang, och hellre placera dem som högerextrema. Dessa partier är samtidigt exempel på att inte bara kategoriseringar skiljer sig åt utan också på att partierna själva är i ständig förändring. För tio år sedan var nog de flesta oberoende bedömare överens om att dessa två partier var högerextrema, medan många i dag, mot bakgrund av partiernas förändring, snarare betraktar dem som högerpopulister.²⁴

De partier jag placerar i kategorin högerextremism är i de flesta fall att betrakta som antingen fascister (till exempel British National Party) eller nazister (Gyllene gryning). Detta är partier som både vad gäller ideologi, retorik och policy radikalt avviker från den parlamentariska demokratins principer. Partierna utgör snarare ofta den parlamentariska grenen av en rörelse som även inkluderar medborgargarden. Det är partier som vill exkludera minoriteter på etnisk och religiös grund, som förespråkar en extremt radikal nationalism, och som inte tvekar inför våld som politiskt verktyg.

24 Se t ex Grabow & Hartleb (2013) för en liknande indelning som jag gör.

Det allra mest extrema partiet i det kommande Europaparlamentet blir grekiska Gyllene gryning. De har aldrig samarbetat med något av de ovan nämnda partierna, däremot ingår de i en utomparlamentarisk allians som heter European National Front, tillsammans med tyska nynazistiska NPD. NPD – som har representation i två delstatsparlament i Tyskland – skulle i normala fall vara helt uträknade men efter ett beslut av den tyska författningsdomstolen i slutet av februari kommer de tyska Europaparlamentsvalen inte ha någon procentspärr alls. Det innebär att NPD har goda chanser att faktiskt vinna ett enskilt mandat. För ett mandat från Tyskland krävs nu endast strax över en procent av rösterna, vilket är i nivå med vad NPD fick i förbundsdagsvalen 2013.

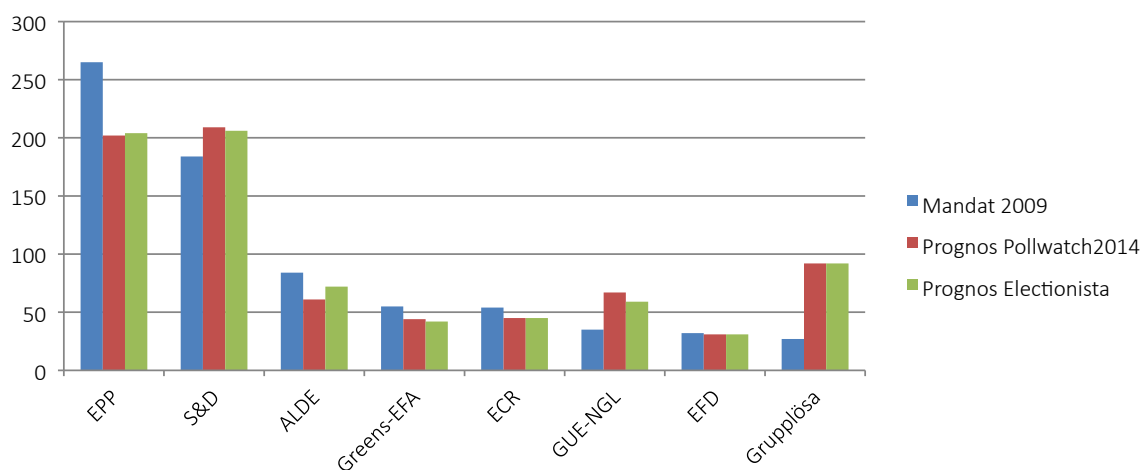
Det går att ägna mycket tid åt att beklaga det faktum att det finns europeiska väljare som vill se fascister och nazister i Europaparlamentet. Samtidigt kan konstateras att stödet för de allra mest extrema är mycket lågt, och sannolikt på nedåtgående, trots utvecklingen i Grekland. Vi pratar om några enstaka mandat, sammanlagt omkring maximalt en procent av de europeiska parlamentarikerna. Ingen av dem har någon som helst möjlighet att utöva något inflytande alls. Erfarenheten från senaste mandatperioden är att dessa ledamöter varit helt obetydliga. De kan i värsta fall skapa tidningsrubriker, men de kan omöjligen skapa policy.

Ett parlament med fler populistiser

Som genomgången ovan har visat finns inget som tyder på att auktoritära, icke-demokratiska höger- eller vänsterextrema partier kommer att få ökat stöd i Europaparlamentet. Det sannolika är att de fortsätter vara marginaliserade med ett mycket begränsat stöd.

Däremot är det utan tvivel så att populistiska partier kommer få ett väsentligt ökat stöd. Konsekvensen är att ytterkantsgrupperna i parlamentet kommer bli något starkare. GUE/NGL väntas gå framåt med omkring 20–25 mandat och en ny högerradikal EAF-grupp skulle kunna samla omkring 40 mandat, att jämföra med de 30 mandat som den i dag existerande högerpopulistiska gruppen EFD har. Dessutom skulle en sådan EAF-grupp tveklöst vara mer radikal, det är trots allt en väsentlig skillnad mellan Nationella fronten och UKIP.

Figur 2: Tänkbar mandatförändring i Europaparlamentet 2014

Kommentar: Antal mandat i Europaparlamentet. Prognosen från Pollwatch2014 publicerades 5 mars 2014 på <<http://pollwatch2014.eu/>>. Prognosen från Electionista publicerades 3 mars 2014 på <<http://electionista.com/>>. Sammanställningen utgår från de partigrupper som finns i parlamentet i dag och tar inte hänsyn till eventuella skiften.

Väntande framgångar för några populistiska partier som inte befinner sig på ytterkanterna bör också adderas till detta. Beppe Grillos M5S är på väg att bli bland de tre största italienska partierna och kan vinna någonstans i storleksordningen 15–20 mandat. Inget parti med så många ledamöter har någonsin tidigare stått utanför de etablerade grupperna. Men var skulle Grillo välkomnas? En återkommande spekulation är att Grillo kommer att ingå i den gröna gruppen, vilket skulle utgöra ett påtagligt lyft av den gruppens storlek och inflytande. Men hur skulle detta påverka sammanhållningen, när ett populistiskt EU-fientligt parti blir enskilt största parti i en av de mer federalistiska grupperna?

I gränstrakterna till populism finns också den konservativa eurokritiska ECR-gruppen. Valet i maj ser ut att medföra en viss förändring av denna grups sammansättning. Den har hittills dominerats av

Tories, i sällskap med tjeckiska ODS och polska Lag och rättvisepartiet. Men både britterna och tjeckerna har tappat i väljarstöd och efter maj förväntas polackerna bli största parti inom denna grupp. Ett tänkbart tillskott till gruppen skulle kunna utgöras av Alternativ för Tyskland (AfD), ett eurokritiskt (men inte EU-fientligt) parti som bildades 2013 och som legat mellan 5 och 10 procent i de tyska mätningarna. Det har förekommit kontakter mellan Tories och AfD men i slutet av februari 2014 avvisade David Cameron ett samarbete. Samtidigt har AfD själva avvisat tanken på samarbete med såväl UKIP som en nationalistisk EAF-grupp. Som tidigare nämnts är det alltså även möjligt att flera av de mindre radikala populistpartierna från EFD-gruppen, i första hand kanske Sannfinländarna, närmar sig ECR-gruppen.

Vad man ska ha klart för sig är alltså att när somliga hävdar att Europaparlamentet kommer samla 150 eller kanske till och med 200 populister efter valet så bygger detta dels på en bred definition av populism, dels på att man betonar likheter mellan i grunden mycket olika partier. Alla dessa mandat kommer aldrig någonsin att kunna utgöra en gemensam EU-kritisk koalition. Populisterna kommer inte utgöra en samlad kraft.

Däremot är det rimligt att ställa frågan vad det innebär för såväl arbetet i Europaparlamentet som för EU-samarbetet på längre sikt att europeiska väljare röstar in så många partier och kandidater som på olika sätt företräder en politik som i allt väsentligt går på tvärs med det som varit en minsta gemensamma nämnare för den överväldigande majoriteten av partierna i alla Europaparlament sedan starten.

Erfarenheterna från framgångar för populister i nationella val visar att det framförallt är tre förändringar som är tänkbara. För det första kommer en stor framgång för populisterna att påverka den europeiska politiska agendan. Framgången för dessa partier är och bör därför också beskrivas som ett symptom på ett reellt missnöje i breda lager av den europeiska väljarkåren. Det som förenar den radikala vänstern med den radikala högern är EU-motståndet. I en nyligen publicerad statsvetenskaplig studie framgår att det inte bara är retoriken utan också den grundläggande nationalistiska argumentationen som förenar ytterkanterna. För den radikala vänstern är EU ett hot mot nationell självständighet, ett uttryck för ett imperialistiskt elitprojekt som exploaterar den nationella arbetarklassen.²⁵

Slutsatsen av detta är att framgången för populister sannolikt kommer tvinga fram en större debatt kring EU:s framtid. Det blir svårare för etablerade partier att agera enligt ”business as usual”; trycket att faktiskt erbjuda svar till de många missnöjda väljare som signalerar att EU-projektet har misslyckats kommer att bli hårt.

För det andra kommer valresultatet bidra till en ökad polarisering mellan de pro- och de anti-europeiska partierna. De faktiska skillna-

derna, ideologiskt och sakpolitiskt, inom parlamentet ökar. Ytterkanterna rör sig utåt, retoriken hårdnar, och skillnaderna mellan de traditionella och etablerade partigrupperna – socialdemokrater, gröna, liberaler och kristdemokrater – kommer att upplevas som mindre. I någon mån riskerar därmed populisternas förenklade verklighetsbild att bekräftas. Det blir svårare att argumentera emot påståenden om en ”elit” i Bryssel som tycker ungefär lika i frågor där de helt enkelt inte har så många väljare med sig, och att det är populisterna som snarare uttrycker ”folkens röst”.

Mot den bakgrunden blir det en delikat fråga hur de etablerade partigrupperna ska hantera populisterna. Statsvetaren Simon Hix bedömer att en storkoalition kommer att bildas, för att utestänga populisterna. Under 2007 kunde övriga grupper i Europaparlamentet snabbt enas om medel för att utestänga den högerextrema ITS-gruppen från inflytande. Men TIS var en liten grupp då, som inkluderade tvättäkta fascister av en sort som fick de mer moderata nationalisterna att rygga tillbaka (österrikiska FPÖ stod exempelvis utanför det samarbetet). Den EFA-grupp som eventuellt bildas av Le Pen och Wilders kommer att vara större och den kommer att vara, jämförelsevis, mindre radikal. Det gör det svårare att enas kring en gemensam strategi, och det gör det vanskligare att motivera en exkludering inför väljarna.

För det tredje finns också en risk att framgången för populisterna leder till att de pro-europeiska partierna anpassar sin retorik och sin politik för att vinna tillbaka väljare. Partierna kan komma att i ökande utsträckning influeras av de idéer som populisterna för fram. Vi kan redan se exempel på hur etablerade partier plockar upp en mer vulgär anti-EU-retorik. Brittiska Tories har pratat om att ”repatriate powers” (’återta makt’). I Tyskland pratar Angela Merkel om att ”återkalla kompetens” ifrån Bryssel.²⁶ I Nederländerna har till och med liberala partier börjat ifrågasätta den fria rörligheten. Faran med en sådan utveckling är att den riskerar att i sin tur förstärka en negativ opinion i dessa frågor, snarare än att vinna tillbaka den.

Hur bör hotet från populismen bemötas?

Givet utgångspunkten att EU-samarbetet i grunden är av godo, att den inre marknaden och den fria rörligheten är anmärkningsvärda politiska framgångar värda att försvara och att Europa behöver mer, inte mindre, av liberal politik, är framgången för populismen naturligtvis oroväckande. Vad kan och bör göras för att populisternas framgångar ska bli så små som möjligt och för att deras inflytande över politiken ska begränsas?

Utgångspunkten för en sådan diskussion bör vara rationell, inte känslostyrd. Partier med extrema ideologier har funnits i nationella europeiska parlament sedan demokratins genombrott och i Europaparlamentet sedan starten. Nationalistiska partier fick sitt genombrott först på 1980-talet, men vi har nu på både nationell och europeisk nivå trettio års erfarenhet. Dessa erfarenheter har genererat lärdomar gällande vilka faktorer som driver framgång och vilka motstrategier som är effektiva.

Bortsett från faktorer som andra partier endast kan påverka indirekt – socioekonomiska faktorer, institutionella förutsättningar, efterfrågan på invandrings- och EU-fientlig politik²⁷ – finns också några saker som de etablerade partierna har ett direkt inflytande över och som har visat sig spela roll. Utifrån den kunskap som finns om hur andra partiers agerande kan underlätta eller försvåra utrymmet för populistiska partier kan vi dra slutsatsen att det finns tre misstag som bör undvikas, om man vill motverka framgången för populister:

1. *Gör inte populisterna till huvudmotståndare.*
2. *Gör inte populisternas frågor till huvudfrågor.*
3. *Radera inte ut skillnaderna mellan de etablerade partierna.*

Problemet nu är att etablerade europeiska, och inte minst svenska, partier är på väg att begå exakt dessa misstag. Inför den svenska EP-valrörelsen har redan såväl Folkpartiet som Miljöpartiet utnämnt Sverigedemokraterna till just ”huvudmotståndare”.²⁸ Denna strategi förstärks av ett medialt intresse för dessa partier som sällan motsvarar populistpartiernas storlek.

De frågor som populisterna vill diskutera ser också ut att bli valrörelsernas huvudtema: för eller emot EU; mer eller mindre makt till Bryssel; för eller emot nationalism; för eller emot fri rörlighet. Om dessa frågor står i centrum gynnas de partier som ger enkla och tydliga svar, och där kommer Sverigedemokraterna och deras motsvarigheter att vara svårslagna, möjligen i konkurrens med Vänsterpartiet.²⁹

²⁷ Se Rydgren (2008) för en översikt.

²⁸ Malmström & Selimovic, *Göteborgs-Posten*, 2014-01-07, *Aftonbladet*, 11 februari 2014.

²⁹ Hobolt, Spoon & Tilley (2009).

Vi ser också hur etablerade partier tonar ner konflikterna mellan sig. Liberaler, socialdemokrater, miljöpartister och kristdemokrater är anmärkningsvärt ointresserade av att berätta vilken politik de har fört i Bryssel, vilka som är de centrala skillnaderna dem emellan, och vilka frågor de avser driva under kommande mandatperiod. Folkpartiet har rentav pratat om vikten av att bilda ”koalition” gentemot nationalisterna.

Det är ett skolexempel på en kontraproduktiv kampanj som håller på att utkristalliseras. Vad bör göras i stället? Jag ska avsluta denna rapport med fyra rekommendationer.

1. Ta Europaparlamentsvalet på allvar

Som konstaterades inledningsvis är Europaparlamentsval i stor utsträckning en tävling i mobilisering. Det gäller att mobilisera egna sympatisörer att faktiskt gå och rösta, snarare än att vinna nya anhängare. Detta är delvis en resursfråga. Ju mer de etablerade partierna mobiliserar, desto mindre utrymme för protestpartier.

Etablerade partiers företrädare tycks ha glömt bort att Europaparlamentsvalet egentligen är ett svårt val för exempelvis Sverigedemokraterna. SD har tidigare haft svårare än de flesta andra partier att mobilisera sina sympatisörer. För en stor framgång i EP-valet är de beroende av att de andra partierna pratar om och med dem.

Det värsta exemplet inför maj är förmodligen Frankrike. Sittande president slår rekord i missnöjesmätningar. EP-valen föregås av lokalval som prioriteras högre av de stora partierna. Det gör att EP-valen riskerar att reduceras från andra till tredje rangens val. Samtidigt har Nationella fronten siktat inställt på Bryssel. De toppar mätningarna, har gott självförtroende och för väldigt många väljare är det ett utmärkt tillfälle att protestera mot eliten. Frontens väntade framgångar har många orsaker, men en delförklaring är att etablerade partier inte tar Europapolitiken på tillräckligt stort allvar.

2. Upprätthåll konflikten mellan vänster och höger

EU-frågan ska diskuteras, naturligtvis. Likaså frågor om nationalism. Men den huvudsakliga konfliktlinjen i Europaparlament har varit, är och bör fortsätta vara vänster mot höger. Denna konflikt bör därför också stå i centrum för valrörelsen. I en gemensam artikel skriver EU-kommissionären Cecilia Malmström och EP-kandidaten Jasenko Selimovic att vi står inför ett ödesval där huvudkonflikten inte går mellan höger och vänster utan mellan de som tror på Europasamarbetet och EU som ett lämpligt instrument för att klara globalisering och de som är rädda för globaliseringen och hävdar att varje land klarar sig bäst ensam.³⁰

³⁰ Malmström & Selimovic, *Göteborgs-Posten*, 2014-01-07.

Men detta är helt enkelt inte sant. I omröstning efter omröstning i Bryssel och Strasbourg står vänster mot höger, inte minst i frågor som rör globalisering. Att hävda något annat är att vilseleda väljarna.

Populister fyller ofta befintliga tomrum, snarare än att skapa sig ett eget utrymme. Genom att fokusera på motsättningen mellan vänster och höger minskar man utrymmet för populister. Väljarna ser att de etablerade partierna erbjuder alternativ, vilket gör det svårare för populister att framstå som det enda alternativet till alla övriga.

Populister erbjuder också ofta ett alternativ till väljare som har lägre förtroende för partier och politik. Genom att prata om ekonomi och jobb visar etablerade partier för sina väljare att man tar den ekonomiska krisen på allvar och att man har tilltro till att den egna politiken faktiskt kan bidra till förbättringar. Det är samtidigt ett sätt att fokusera debatten på de frågor där populistiska alternativ genomgående har svagast argument och politik.

3. Erbjud väljarna alternativ och argument

För nästan alla högerpopulistiska partier gäller att de har ökat i opinionen i takt med att de har blivit mindre radikala. Det är en förändring som många väljare känner igen och gillar. För att vinna tillbaka dessa väljare krävs en rationell argumentation till försvar för EU, för globalisering, för fri rörlighet och för kulturell mångfald.³¹

Etablerade partier bör alltså inte blunda för de opinionsströmmar som finns. De bör heller inte isolera eller ignorera populister och nationalisterna. Deras väljarstöd är som konstaterats ett symptom på en djup förtroendekris mellan politiker och väljare i Europa. Den kan långsiktigt bara hanteras genom att etablerade politiker bildar opinion för de frågor de tror på. Men då räcker det inte att stämpla ut all EU-kritik som uttryck för främlingsfientlighet. Väljarna förtjänar ett mer avancerat budskap än så. Både EU, och enskilda medlemsländer, har med rätta kritiserats för en oförmåga att kommunicera en trovärdig plan både för hur man ska ta sig ur den nuvarande krisen, och en vision om vad man vill åstadkomma i framtiden. Genom att visa för väljarna att det finns väsentliga nyansskillnader mellan de EU-positiva partierna i synen på hur EU ska balansera mellan över- och mellanstatlighet drar man undan mattan för dem som livnär sig på en vulgär retorik om ”monstren i Bryssel”.

4. Glöm inte varifrån det verkliga hotet kommer

Försvarare av fri rörlighet och ett liberalt Europa bör också hela tiden komma ihåg att det stora hotet inte kommer från dem som förespråkar en dålig politik utan från dem som genomför den. Populisterna kommer aldrig ensamma att kunna genomföra sin politik. Men deras idéer håller på att på allvar få fäste inom de etablerade partierna i Europa.

Liberaler i Nederländerna vill begränsa den fria rörligheten. I Sverige mobiliserar flera LO-förbund till stöd för en öppet protektionistisk socialdemokratisk kandidat. Detta borde vara liberalernas huvudmotståndare i valrörelsen.

Referenser

- Andersen, Buhr, R. L. (2012), Seizing the opportunity : euroskepticism and extremist party success in the post-Maastricht era. *Government and opposition*, 47(4):544–573.
- Ferrara, F. & Weishaupt, J. T. (2004), Get your act together : party performance in European parliament elections. *European Union politics*, 5(3):283–306.
- Finchelstein, F. (2013), Is fascism returning to Europe?. *The New York Times*, läst 2013-12-18, <http://www.nytimes.com/2013/12/19/opinion/is-fascism-returning-to-europe.html?pagewanted=2&_r=1&src=recg>.
- Grabow, K. & Hartleb, F. (2013, red), *Exposing the demagogues : right-wing and national populist parties in Europe*. Centre for European Studies, Brussels.
- Halikiopoulou, D., Nanou, K. & Vasilopoulou, S. (2012), The paradox of nationalism : the common denominator of radical right and radical left euroscepticism. *European journal of political research*, 51(4):504–539.
- Hix, S. & Marsh, M. (2007), Punishment of protest? Understanding European parliament elections. *The journal of politics*, 69(2):495–510.
- Hobolt, S. B., Spoon, J. & Tilley, J. (2009), A vote against Europe? Explaining defection at the 1999 and 2004 European parliament elections. *British journal of political science*, 39(1):93–115.
- Kousser, T. (2004), Retrospective voting and strategic behavior in European parliament elections. *Electoral studies*, 23(1):1–21.
- Legrain, P. (2013), En våg av populism i Europa. *Svenska Dagbladet*, läst 2013-10-27, <http://www.svd.se/opinion/ledarsidan/en-vag-av-populism-i-europa_8660564.svd>.
- Lubbers, M. & Scheepers, P. (2007), Euro-scepticism and extreme voting patterns in Europe : social cleavages and socio-political attitudes determining voting for the far left, the far right, and non-voting. I: Loosveldt, G., Swyngedouw, M. & Cambré, B. (red), *Measuring meaningful data in social research*. Leuven: Acco.
- Malmström, C. & Selimovic, J. (2014), EU-valet viktigare än någonsin. *Göteborgs-Posten*, läst 2014-01-07, <<http://www.gp.se/nyheter/debatt/1.2232370-eu-valet-viktigare-an-nagonsin>>.
- Morris, M. (2013), Conflicted politicians : the populist radical right in the European parliament. *Counterpoint*, last 2014-03-03. <http://counterpoint.uk.com/wp-content/uploads/2013/06/Conflicted-politicians-the-populist-radical-right-in-the-European-Parliament.pdf?_ga=1.198204331.5470431.1393504805>.
- Mudde, C. (2007), *Populist radical right parties in Europe*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Mueller, J. W. (2013), How Europe could face its own shutdown. *The Guardian*, läst 2013-10-21, <<http://www.theguardian.com/commentisfree/2013/oct/21/europe-own-shutdown-anti-eu-parties>>
- Pelinka, A. (2013), Right-wing populism : concept and typology. I: Wodak, R., Khosradvinik, M. & Mal, B. (red), *Right-wing populism in Europe : politics and discourse*. London: Bloomsbury.
- Pertusot, V. & Rittelmeyer, Y. S. (2014), The European elections in France : the paradox of a more European yet more eurosceptic campaign. *Politics and Institutions, EPIN Commentaries*, No. 16/6 February 2014. EPIN European Policy Institutes Network.
- Rydgren, J. (2008), The sociology of the radical right. *Annual review of sociology*, 33(7):241–262.
- Zaslave, A. (2008), Here to stay? Populism as a new party type. *European review*, 16(3):319–336.

The rise of euro-skeptic right wing parties and the 2014 European parliamentary elections. *MHP Communications*, läst 2014-03-01, <http://mhpc.com/wpengine.netdna-cdn.com/public-affairs/files/2013/12/Eurosceptic-leaflet-V3.pdf?_ga=1.198204331.5470431.1393504805>.

"Wilders seeks to form pan-European alliance of right-wing parties", *Irish Times*, August 23, 2013.

Immigration will dominate European elections, says Farage *The Irish Times*, läst 2014-03-01, <<http://www.irishtimes.com/news/world/uk/immigration-will-dominate-european-elections-says-farage-1.1708829>>.

French far-right leader aims for E.U. parliament. *The New York Times*, läst 2014-01-10, <http://www.nytimes.com/2014/01/10/world/europe/french-far-right-leader-aims-for-eu-parliament.html?_r=0>.

This monster called Europe. *The Economist*, läst 2013-11-16, <<http://www.economist.com/news/europe/21589894-marine-le-pen-and-geert-wilders-form-eurosceptic-alliance-monster-called-europe>>.

What political balance of power in the next European parliament?, last 2014-03-01 <<http://www.notre-europe.eu/media/balanceofpowerep2014bertoncinikreilingerne-jdinov2013.pdf?pdf=ok>>.

Mudde, C. (2004). Why 'antieuropean populists' won't win big in the European elections. *Reuters*, läst 2004-01-28, <<http://blogs.reuters.com/great-debate/2014/01/28/why-anti-european-populists-wont-win-big-in-the-european-elections/>>.

Europa svänger åt höger. *Sydsvenskan*, läst 2013-10-27, <<http://www.sydsvenskan.se/varlden/europa-svanger-at-hoger/>>.

Högerextrema på frammarsch i EU. *Dagens Nyheter*, läst 2014-01-07, <<http://www.dn.se/nyheter/varlden/hogerextrema-pa-frammarsch-i-eu/>>

Populister på frammarsch i Europa. *Svenska Dagbladet*, läst 2014-03-02, <http://www.svd.se/nyheter/inkorg/hogerextrema-okar-stort-i-eu-matningarna_3308028.svd>.

Public opinion in the European Union. *Standard eurobarometer 79, spring 2013*, läst 2014-03-03 <http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb79/eb79_first_en.pdf>.

Rising euroscepticism is positively linked to increased support for radical right-wing parties. *LSE Blogs*, läst 2014-03-04 <<http://blogs.lse.ac.uk/europpblog/2013/07/08/rising-euroscepticism-is-positively-linked-to-increased-support-for-radical-right-wing-parties/>>.

Cat fight on the far right: Mussolini's Romania-comments split extremist group. *Der Spiegel*, läst 2007-11-09, <<http://www.spiegel.de/international/europe/cat-fight-on-the-far-right-mussolini-s-romania-comments-split-extremist-mep-group-a-516407.html>>.